

УДК 811.161.2

А. А. Берестова

*Національний фармацевтичний університет
(Харків, Україна)*

Г. Ю. Багрянцева

*Національна спілка письменників України
Представництво на Балканах (Софія, Болгарія)*

**ПРЕЦЕДЕНТНІ ФЕНОМЕНИ З РЕЛІГІЙНИМ
КОМПОНЕНТОМ, ПРЕДСТАВЛЕНІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ
ХУДОЖНІЙ ПРОЗІ**

У пропонованій статті автор здійснює спробу схарактеризувати прецедентні релігійні назви, вжиті у творах сучасних українських митців, класифікувати за критеріями: рівнем прецедентності (соціумно прецедентні та універсально прецедентні), формою вербалізації (систематизувати їх за

типом власної назви, що є основою прецедентності (теоніми, ангелоніми й агіоніми, демоніми й орконіми, біблійні міфотопоніми, іконіми, антропоніми, бібліоніми, геортоніми, періодоніми, процесоніми, біблійні ойконіми, ороніми); за особливостями символічного наповнення (однозначні і багатозначні), джерелом походження, наявністю елементів трансформації.

Ключові слова: рівень прецедентності, прецедентне релігійне ім'я, символічне наповнення, трансформація.

В предлагаемой статье авторпредпринимает попытку охарактеризовать прецедентные религиозные названия, представленных в произведениях современных украинских писателей, классифицировать по критериям: уровнем прецедентности (социумно прецедентные и универсально прецедентные), формой вербализации (систематизировать их по типу имени собственного (теонимы, ангелонимы и агионимы, демонимы и орконимы, библейские мифотопонимы, иконимы, антропонимы, библионимы, геортонимы, периодонимы, процессонимы, библейские ойконимы, оронимы); по особенностям символического наполнения (однозначные и многозначные), источником происхождения, наличием элементов трансформации.

Ключевые слова: уровень прецедентности, прецедентное религиозное имя, символическое наполнение, трансформация.

In the article suggested the author attempts to characterize the precedent religious names used in the works of the modern Ukrainian artists, to classify those by the criteria: by the level of precedence (society precedent and universally precedent), by the form of verbalization (to systematize those by the type of the proper name that is the precedence base (theonims, angelonims and agionims, demonims and orkonims, biblical mythotoponyms, iconims, anthroponims, biblionims, georthonims, periodonyms, processonyms, biblical placenames, oronyms); by the features of their symbolic content (monosemantic and polysemous), by the source of the origin, by the presence of transformation elements.

Key words: level of precedence, precedent religious name, symbolic content, transformation.

Прецедентні феномени є об'єктом вивчення теорії прецедентності. До питання функціонування прецедентних феноменів зверталися як вітчизняні, так і зарубіжні науковці, розглядаючи специфіку їх актуалізації у дискурсах різного типу (Ю. Великорода, Т. Кальченко, С. Банникова, С. Сереброва, Н. Піддубна, О. Найдюк, Н. Щаслива, Л. Меркотан, Г. Слишкін та ін.).

Невід'ємною складовою загальної бази прецедентних феноменів є прецедентні релігійні одиниці, вивченням яких займалися Л. Баранська, Ж. Колоїз, М. Скаб, Г. Сюта, О. Тележкіна, О. Ципердюк та ін. Незважаючи на надзвичайну зацікавленість науковців щодо порушеного питання, дотепер не були детально розглянуті й проаналізовані типологічні характеристики прецедентних релігійних феноменів у прозовому творі сучасної української літератури. Це й актуалізує необхідність вивчення прецедентних феноменів у художньому мовопросторі сучасності.

Мета роботи – описати типологічні характеристики, прецедентних релігійних феноменів у мові сучасної української художньої прози.

Матеріалом для дослідження стали прецедентні релігійні назви, вибрані з творів українських майстрів художнього слова сучасного мовопростору.

У сучасному мовознавстві є чимало праць, присвячених дослідженню типологічних характеристик прецедентних феноменів. Але донині ще не були скласифіковані прецедентні релігійні феномени, які є невід'ємним складником загальної бази прецедентних одиниць. Представлені прецедентні релігійні

феномени, вибрані з художніх прозових творів сучасних українських письменників, класифікуємо за такими критеріями: рівень прецедентності, форма вербалізації, джерело походження, наявність елементів трансформації.

За рівнем *прецедентності* (класифікація за В. Красних, Д. Гудкова, І. Захаренко, Д. Багаєвої [13, с. 62 – 75]) розрізняють соціумно прецедентний та універсально прецедентний рівні вияву прецедентних феноменів.

Соціумно прецедентні: найменування **Корані Аллах** є прецедентними для прихильників ісламу: *Ісламські прибічники реінкарнації стверджують, що Коран підтримує вчення про переселення душ: «Той найгірший з усіх, хто прогнівив Аллаха і наклав на себе Його прокляття. Того Аллах оберне в мавпу або свиню. Аллах дає вам життя від землі, потім знову обертає вас у землю, і Він же знову дасть вам життя»* [1: 191]; ім'я **Будди** є прецедентним для тих, хто сповідує буддизм: *Ці буддисти, які вірять, що, збудувавши посеред піонерського табору афішну тумбу, вони стали ближче до свого нев'ізного гуру, ближче до свого піднебесного Будди, що мало з ними статись перед тим, як вони погодились одягти на себе помаранчеві сукні і взяти до рук піонерські барабани? Не знаю, можливо, до кожного з них справді приходив уві сні піднебесний Будда і щось їм нашіптував...* [7] та ін.

Універсально прецедентні: *Добре, що не довелося нічого розшукати, і так усе зрозумів – таки чимало чеснот уділив Бог жінкам, особливо емансипованим* [16: 80] та ін.;

За формою вербалізації (класифікація за Д. Гудковим і В. Красних [4; 16]) прецедентні феномени. Прецедентні релігійні імена, що належать до вербальних феноменів, характеризуємо за типом власної назви (класифікація за М. М. Торчинським [16]). На основі фактичного матеріалу виділили такі групи прецедентних релігійних імен:

– теоніми (назви богів): *Під зірками готичним шрифтом було написано «немає Бога крім Аллаха»* [8; 117]; *Й перед очима постає образ Мученика у терновому вінку, а перед хрестом, на якому його розіп'яли, стоїть на колінах скорбна мати...* [11: 132];

– ангелоніми (назви помічників Бога) й агіоніми (імена святих, великомучеників): *<...> нагадували мені каучукову ляльку, що її моїй сестричці приніс під подушку Святий Миколай...* (10, с. 40); *Печатка мала відбиток хоронителя святого Мартина* (6, с. 141);

– демононіми (найменування духів) й орконіми (назви міфічних підземних істот): *Слава Богу, без запрошення Гонимарник не може зайти в оселю. А їх сюди ніхто ніколи не запрошував і не запросить* [14: 95];

– біблійні міфотопоніми (власна назва географічного об'єкта, який людина уявляла собі реально існуючим): *Взяли живих? Ні, пострілялися хлопці. Царство їм Небесне, хай спочивають з миром* [9];

– ікононіми (назви ікон): ... від цієї поторочі може спасти руський народ лише **Холмська Чудотворна ікона Божої Матері**, яка у Десятинній церкві врятувала від смерті його, а Холм від хана Куремси [12: 192];

– антропоніми (власна назва людини): ... постраждає найперш моє дітище – Львівська Богословська Академія, в якій працюєш і ти під берлом отця-митра **Йосипа Сліпого**... [12: 265];

– бібліоніми (назви писемних творів): Ігумен бачив Кмиту на початку відправи – ревно бив боярин у притворі поклони, однак на «**Вірую**» його вже в церкві не було [12: 221];

– еклезіоніми (назви культових споруд): Чувся при них винуватим за <...> пережиті колись у Відні хвилини ясного блаженства перед **собором святого Стефана** [9]; Коли на майдані страдчівської церкви **Різдва Пресвятої Богородиці** не стало празнешного люду <...> [12: 5];

– геортоніми (назви свят): коли Божий посланець жайвір зависав над церковною банею й, розсипаючи срібні трелі, провіщав наближення величного **свята Христового Воскресіння**, згадав ігумен Миколай про свого побратима прочанина Пантелу <...> [12: 188];

– період оніми (назви власне часових одиниць): Згодом у **Петрівський піст** строго говорив, причащався у церкві і знову марно сподівався на диво [2: 120];

– процес оніми (послідовна зміна яких-небудь явищ, перебіг розвитку чого-небудь): <...>я в пеклі. Таким воно було на картині **Страшного Суду** в старій дерев'яній церкві, де правив службу його тато <...> [9];

– біблійні ойконіми (назва населеного пункту): – Слався, наша Вітчизно, вільна і незалежна, – підхотили всі приспів, – слався наш небесний **Єрусалиме**, дружби народів надійний оплот! [8: 207];

– ороніми (назви гірських масивів): <...> в нас знайшлася інша сила, що стинила, загородила дорогу тому рухові по траєкторії сліпої відплати, – Первосвященний із **Святоюрського пагорба**, а за ним мученики-стигматики з підпілля розкинули навсупір застережні руки з хрестом <...> [9].

Прецедентні релігійні імена характеризуємо за символічним наповненням (класифікація за В. Красних [16, с. 86–89]):

– однозначні прецедентні релігійні імена, що передають певну ознаку, рису характеру або зовнішності, тобто є символом певної характеристики: **Самсон** (Суд. 13–14) – символ незборимої сили: За радянських часів, коли комуністична ідеологія на перший план виштовхувала Франка як борця, котрий розмахував важким ковальським молотом і, як **біблійний Самсон**, потрясав основами імперії, питання еротизму збірки «Зів'яле листя», звичайно, відійшло на другий план, а точніше, зникло зовсім (3, с. 96);

– багатозначні прецедентні релігійні імена, що виступають «символом не лише образу, але й ситуації»: Адам і Єва (1М. 1:26 – 2:3, 2:4–25, 7:21–23): Адам –

не лише символ людини у відносинах із Богом, а Єва – джерело життя, але й символ первородного гріха, гріхопадіння: *А казав про жінок, які підбивають чоловіків на гріхи. Може, не таке було з Євов і Адамом? Хіба їх не змія спокусила впасти в гріх* [2: 112].

Класифікація за джерелом походження. Опрацьований фактичний матеріал засвідчив, що джерелами походження прецедентних релігійних феноменів є: *Біблія: Прийшла Марія Магдалина до апостолів, – продовжував священик читати стих із Євангелія, – і сказала: «Я бачила Господа. Він воскрес!»* [12: 274]; *книги, священиці в іудаїзмі (Тора): А що кожен мешканець Торговиці знав історію свого Міста так докладно, як старий хасид Тору, й це усвідомлення власної історії живило гідність містян, то й Олесь цієї миті сягнув думкою в глибину часу й зіткнувся там із загадкою про подію, що спричинилася до високої слави Міста, яка здивувала весь доколишній світ...* [11: 13]; *книги, священиці в ісламі (Коран): Адже в Корані присутні прадавні уявлення, у яких смерть ототожнюється зі сном, а воскресіння з мертвих – з пробудженням: «Господь зробив ніч для нас покривалом, і сон відпочинком, і створив день для пробудження (nushur)»* [1: 191].

Найбільш актуальним із названих джерел прецедентних релігійних феноменів є Біблія. Вважаємо, що основу прецедентності складає текст Святого Письма, прецедентні одиниці іншого походження утворюють периферійну зону релігійної прецедентності.

Класифікація за ознакою трансформованості. У результаті аналізу дібраного матеріалу за рівнем трансформованості були виокремлені дві групи прецедентних релігійних феноменів:

– *нетрансформовані*: такі, що не зазнали змін під час уведення їх у тканину художнього твору: *Два темні лики – Ісус, Богородиця Діва Марія* [5: 91] та ін.

– *трансформовані*, такі, що були певним чином видозмінені; модифікації можуть піддаватися як вербальні, так і вербалізовані прецедентні релігійні феномени, як-от:

• прецедентне ім'я: – *<...>А ще кажуть, що на трепеті повісився Іуда Іскаріот. Ребе казав: «Ішкрайот»* [1: 129]; канонічна форма – *Юда Іскаріот*, змінена фонетична форма подається для досягнення ефекту живого мовлення;

• прецедентне висловлювання: *То штуцерні загадки міського шахрая з наперстками, то галасливого картяра – чорна виграє, біла програє!, то оповіді базарних базік, які геть усе знають від Адама і Єви до королівського весілля у Великій Британії...* [11: 112]; нетрансформований варіант: *від Адама або від часів Адама*, додавання імені Єва, імовірно, пояснюється існуванням подвійного прецедентного імені *Адам і Єва*;

• прецедентна ситуація насичення натовпу п'ятьма хлібами і двома рибинами, вербалізована за допомогою зміненого уривка Євангелія від Матвія: *І решта*

команди теж подивилася на Травмованого, ніби чекаючи від нього дива, мов сподіваючись, що зараз він **нагодує нас усіх п'ятьма хлібами й взує одинадцять чоловік основи в одні чарівні бутси**, які приведуть нас до цілковитої й незаперечної перемоги [8: 115]; первинна форма: *І, вийшовши, Ісус побачив багато людей, змилосердився над ними і зцілив недужих їхніх. Як настав вечір, приступили до Нього учні Його і кажуть: місце тут пустинне і час уже пізній; відпусти людей, нехай підуть у селища і куплять собі щось їсти. Ісус же сказав їм: не треба їм їти, дайте ви їм їсти. Вони ж кажуть Йому: у нас **тут тільки п'ять хлібів і дві рибини**. Він сказав: принесіть їх Мені сюди. І звелів народові злягти на траву і, взявши п'ять хлібів і дві рибини, підняв очі на небо, благословив і, переломивши, дав учням хліби, а учні – народові. І їли всі і наситились* (Мт. 14:14–20), євангельський текст актуалізується через сучасні умови.

Зважаючи на висловлене, трансформацію прецедентного релігійного феномена пояснюємо як навмисну зміну письменником із метою досягнення певного комунікативного ефекту.

Отже, проаналізовані у творах сучасних українських митців, прецедентні релігійні феномени класифікуються за такими критеріями: рівнем прецедентності (виявлені соціумно прецедентні і універсально прецедентні релігійні феномени), формою вербалізації (виокремлені вербальні й вербалізовані прецедентні релігійні феномени, які у свою чергу поділяються на кілька підгруп, а саме: прецедентні релігійні імена розмежовані за типом власної назви, що є основою прецедентності релігійного імені (теоніми, ангелоніми й агіоніми, демоніми й орконіми, біблійні міфотопоніми, ікононіми, антропоніми, біблійні, геортоніми, періодоніми, процесоніми, біблійні ойконіми, ороніми) та за особливостями символічного наповнення (однозначні й багатозначні)), джерелом походження (книги, якими послуговуються в християнській релігії, в іудаїзмі та в ісламі), ступенем трансформованості (нетрансформовані (канонічні) і трансформовані прецедентні релігійні феномени).

Продовження розпочатого дослідження вбачаємо у вивченні функцій прецедентних релігійних феноменів, представлених у художній прозі українських митців, що дозволить дати більш повну характеристику досліджуваних мовних одиниць.

ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА

1. **Винничук Ю.** Танго смерті: [роман]. Харків: Фоліо, 2013. 379 с.
2. **Вознюк В.** Між іконами і піраніями: [проза буття]. Київ: Український письменник, 2013. 312 с.
3. **Горак Р.** Твого ім'я не вимовлю ніколи: [повість]. Київ: ВЦ «Академія», 2008. 224 с.
4. **Гудков Д. В.** Прецедентные феномены в языковом сознании и межкультурной коммуникации : дисс. ... докт. филол. наук: 10.02.19 «Общее языкознание, психолингвистика, социолінгвистика». Москва, 1999. 400 с.
5. **Дашвар Люко.** На запах м'яса: [роман]. Харків: КК «Клуб

сімейного дозвілля», 2013. 368 с. 6. **Дочинець М.** Криничар. Діяріюш найбагатшого чоловіка Мукачівської домінії: [роман]. Мукачево: Карпатська вежа, 2012. 332 с. 7. **Жадан С.** Anarchy in the UKR [Електронний ресурс]. URL: <http://royallib.ru/book>. 8. **Жадан С.** Ворошиловград: [роман]. Харків: Фоліо, 2012. 442 с. 9. **Забужко О.** Музей покинутих секретів [Електронний ресурс]: [роман]. URL: <http://royallib.com/book>. 10. **Іваничук Р.** Євангеліє від Томи: [роман] // Євангеліє від Томи / Роман Іваничук. Харків: Фоліо, 2011. С. 5 – 150. 11. **Іваничук Р.** Торговиця: [роман]. Харків: Фоліо, 2013. 220 с. 12. **Іваничук Р.** Хресна проща: [романний триптих]. Львів: ЛА «Піраміда», 2011. 284 с. 13. **Когнитивная база и прецедентные феномены в системе других единиц и в коммуникации** / [Красных В. В., Гудков Д. Б., Захаренко И. В., Багаева Д. В.] // Вестник МГУ. Серия 9 «Филология». 1997. № 3. С. 62 – 75. 14. **Корній Дара.** Гонимарник: [роман]. Харків: КК «Клуб сімейного дозвілля», 2013. 336 с. 15. **Красных В. В.** Етнопсихолінгвістика и лінгвокультурологія. Москва: ИТГДК «Гнозис», 2002. 284 с. 16. **Торчинський М. М.** Структура онімного простору української мови: [монографія]. Хмельницький: Авіст, 2008. 550 с. 17. **Шкляр В.** Ностальгія: [роман]. Харків: КК «Клуб сімейного дозвілля», 2014. 256 с.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ГУМАНІТАРНА СКЛАДОВА
У СВІТЛІ
СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ПАРАДИГМ**

Матеріали
II Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю

19–20 квітня 2018 року

Харків
Видавництво НФаУ
2018

УДК 811.111:811.161.2:811.124:378

Г 94

Інформація про реєстрацію конференції:

Посвідчення № 605 від 11 жовтня 2017 року, видане Державною науковою установою «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації».

Гуманітарна складова у світлі сучасних освітніх парадигм :
Г 94 [матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю] (м. Харків, 19–20 квітня 2018 року). Харків : Видавництво НФаУ, 2018. 276 с.

Відповідальна за випуск Є. І. Світлична

Стиль та орфографія авторів збережені.

За зміст матеріалів несуть відповідальність автори.

Наукове видання

ГУМАНІТАРНА СКЛАДОВА У СВІТЛІ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ПАРАДИГМ

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю

19–20 квітня 2018 року

Підписано до друку 10.04.2018 р. Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Гарнітура Times ET.

Ум. друк. арк. 16,04. Наклад 100 пр. Зам. № 0410/1-18.

Національний фармацевтичний університет.

вул. Пушкінська, 53, м. Харків, 61002

Свідоцтво серії ДК № 3420 від 11.03.2009 р.

Надруковано з готового оригінал-макету у друкарні ФОП В. В. Петров
Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.

Запис № 2480000000106167 від 08.01.2009 р.

61144, м. Харків, вул. Гв. Широнінців, 79в, к. 137, тел. (057) 78-17-137.

e-mail:bookfabrik@mail.ua

ЗМІСТ

ДОПОВІДІ УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

Аветісова І. С. ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	4
Берестова А. А., Багрянцева Г. Ю. ПРЕЦЕДЕНТНІ ФЕНОМЕНИ З РЕЛІГІЙНИМ КОМПОНЕНТОМ, ПРЕДСТАВЛЕНІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХУДОЖНІЙ ПРОЗІ	9
Бєляєва О. М., Синиця В. Г., Цісик А. З. РЕАЛІЗАЦІЯ ЛІНГВОДИДАКТИЧНИХ І ЛІНГВОПРОФЕСІЙНИХ ПРИНЦИПІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ	15
Візір В. А., Деміденко О. В., Садомов А. С., Приходько І. Б. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ	21
Волох Т. Ю. МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ <i>LEARNING APPS</i> ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНИХ І ГРАМАТИЧНИХ УМІНЬ І НАВИЧОК ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМЦЯМИ	25
Грищенко О. В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА (за професійним спрямуванням)» У ПЕРЕМІЩЕНОМУ МЕДИЧНОМУ ВНЗ УКРАЇНИ	29
Древняк Л. Я., Мисько О. П. ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	33
Зеленська О. П. ЗНАЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ МОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ НЕМОВНОГО ВНЗ В ІНШОМОВНОМУ ДІЛОВОМУ СПІЛКУВАННІ	37
Копіца Є. П. ТЕРМІНОЛОГІЧНА ФУНКЦІЯ ТЕРМІНА У ПРОФЕСІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	44

Корнейко І. В. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ: МОВНА КОМПЕТЕНЦІЯ ВИКЛАДАЧІВ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН	49
Корольова О. В. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ НАУКОВОГО СТИЛЮ МОВЛЕННЯ СТУДЕНТАМ-ІНОЗЕМЦЯМ: СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ	53
Лазуренко О. О. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ: ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ АНГЛОМОВНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ У ВИЩОМУ МЕДИЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	57
Лазуренко О. О., Тертична Н. А. РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ШКОЛІ	62
Лисенко Н. О. МОЖЛИВОСТІ ПЛАТФОРМИ <i>MOODLE</i> ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ПРИ ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	68
Литвиненко Н. П. МОВНЕ ВИРАЖЕННЯ КОМУНІКАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ І ТАКТИК У ФАХОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІКАРЯ	72
Литвиненко О. О. ДО ПИТАННЯ ПРО ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	76
Малютина О. К. «ВЫБОРГСКОЕ ВОЗВАНІЕ»: РЕАКЦІЯ ПРАВИТЕЛЬСТВА И ПАРТИИ КАДЕТОВ	80
Нос Н. М. АКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ	86
Пац Л. І. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	89
Перцева В. А. СТРАТЕГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З МОВНИХ ДИСЦИПЛІН КУРСАНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	95
Постолова І. В., Томарєва Н. О. ВИКЛАДАННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ У ГРУПАХ	

АНГЛОМОВНИХ СТУДЕНТІВ (медико-фармацевтичний профіль)	98
Пчелінцева О. Е.	
АСПЕКТУАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ВІДДІЄСЛІВНОГО ІМЕННИКА ЗІ ЗНАЧЕННЯМ ДІЇ	103
Савчук Г. О., Ящук О. Д.	
ТРУДНОЩІ У ВИКЛАДАННІ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ В АНГЛОМОВНИХ ГРУПАХ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ	115
Сажина Т. Н.	
КОНТРОЛЬ УСПЕШНОСТІ ОБУЧЕННЯ ІНОСТРАННИХ СТУДЕНТОВ В УСЛОВИЯХ ІНТЕНСИВНОГО КУРСА	118
Світлична Є. І., Савіна В. В.	
ПРИКМЕТНИКИ ТА ДІЄПРИКМЕТНИКИ В LATININDEX, EUROPEAN PHARMASOROEIA (9 TH EDITION)	122
Семейкина Н. Н.	
О НЕКОТОРЫХ ИННОВАЦИОННЫХ ПОДХОДАХ К ПРЕПОДАВАНИЮ ИСТОРИИ ЛИТЕРАТУРЫ ЗА РУБЕЖОМ	129
Сергієнко Т. В.	
ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ФАХОВОЇ МЕДИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В ПАРАДИГМІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ	136
Ситковська М. І.	
СИНДРОМ «ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРЯННЯ» СЕРЕД СЛУХАЧІВ ПІДГОТОВЧИХ ВІДДІЛЕНЬ: ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ	143
Солодова Л. Е.	
ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ У СТУДЕНТІВ ПІДГОТОВЧОГО ФАКУЛЬТЕТУ	148
Филиппенко Р. И.	
ХАРЬКОВСКАЯ ШКОЛА ИСТОРИИ ИСКУССТВА: «МЕДАЛЬНЫЕ СОЧИНЕНИЯ» СТУДЕНТОВ УНИВЕРСИТЕТА	152
Фоміна Л. В., Кулікова І. І.	
ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ В ГРУПАХ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «УКРАЇНСЬКА МОВА»	159
Фоміна Л. В., Скорбач Т. В.	
МОВНА ОСВІТА У НЕФІЛОЛОГІЧНОМУ ВУЗІ	162
Харитоновна Н. В.	
ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ (на прикладі пісенного матеріалу)	165
Чикайло І. В.	
ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ	169

Чорноус Н. А. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ МЕДИЧНОЇ СПРАВИ В ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА США	175
Чхеайло І. І. ГУМАНІТАРНА «НОВА ОСВІТА» – ГРАМОТНІСТЬ ДЛЯ МАЙБУТНЬОГО	182
Шундель Т. А. РАЗВИТИЕ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ СТУДЕНТОВ-МЕДИКОВ С ЦЕЛЮ ФОРМИРОВАНИЯ КОМПЕТЕНТНОГО СПЕЦИАЛИСТА	185
Яріш О. М. ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ	189

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

Ahibalova T.M., Alpatova O. V. FROM COMMUNICATIVE EXPERIENCE TO SKILLS: THE USE OF THE CASE STUDY APPROACH	194
Александрова К. В., Крісанова Н. В., Рудько Н. П. ДИСТАНЦІЙНІ ФОРМИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОГО ВІДДІЛЕННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ З МЕТОЮ ЯКІСНОГО ВИВЧЕННЯ БІОЛОГІЧНОЇ ХІМІЇ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	195
Алексишина Е. М. О РАБОТЕ НАД ТЕКСТОМ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ НА ПРОДВИНУТОМ ЭТАПЕ	196
Альохіна Н. В., Антоненко О. В. ДОСЛІДЖЕННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ	198
Базарова В. І. РОЛЬ ДЕОНТОЛОГІЇ У ВИХОВАННІ ТА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАРМАЦЕВТА	200
Garnyk L. P., Snihurova I. I. INTERCULTURAL DIALOGUE WITHIN CONTEMPORARY HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION AS KEY ELEMENT OF INVESTMENT INTO ITS FUTURE DEVELOPMENT	202

Герман Л. В., Александрович Т. В. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ-АГРАРІЇВ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ	205
Гришко О. П. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ МОДЕЛЮВАННЯ ТА АНАЛІЗУ СИТУАЦІЇ У ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА (за професійним спрямуванням)» У ВИЩОМУ МЕДИЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	207
Gureyev O. A. THE ESSENTIAL MOTIVES FOR THE ENGLISH LANGUAGE TRAINING FOR CADETS OF MILITARY UNIVERSITIES	208
Дрожик Л. В. КЕЙС-МЕТОД У ПІДГОТОВЦІ МАГІСТРІВ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ТА МЕДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	209
Дядюра Г. М., Кухарєва-Рожко В. І., Сидоренко Л. М. СИСТЕМА ВПРАВ ІЗ ФАХОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ТЕХНІЧНИХ ВИЩАХ	211
Зана Л. Ю. КЛАСИЧНА ЛАТИНА ДЛЯ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ	214
Кайдалова Л. Г. ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ПЕДАГОГІЧНІ ДИСЦИПЛІНИ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	215
Кандиба О. Ю. ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ МУЛЬТИЛІНГВІЗМУ ТА МУЛЬТИКУЛЬТУРНОСТІ В ЕПОХУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ	217
Колісник Ю. С., Тихонова О. А. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ	219
Куценко О. М. ХАРАКТЕРИСТИКА КРИТЕРІЇВ СФОРМОВАНOSTI ТОЛЕРАНТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ	222
Лебєдь Ю. Ф. РОЛЬ МОТИВАЦІЇ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ У МЕДИЧНОМУ ВУЗІ	225

Лисак Н. О., Петренко Н. В. ВИКЛАДАННЯ «ЕТИКИ БІЗНЕСУ» В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ	227
Лукаш Ю. М. СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ	228
Мельничук О. М., Сілевич Л. І. НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «УКРАЇНСЬКА МОВА (за професійним спрямуванням)» ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ, ЕРГОТЕРАПЕВТІВ	232
Навчук Г. В. РОЛЬ ВИКЛАДАЧА ВИШУ У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК МАЙБУТНЬОЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ЕЛІТИ	233
Нарижний Ю. А. КАК СДЕЛАТЬ ФИЛОСОФСКИЕ ПОНЯТИЯ «ЗРИМЫМИ»	235
Науменко Н. В. ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАГІСТРІВ ОСВІТНИХ, ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК	237
Перекрест М. І. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ АНГЛОМОВНИХ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	239
Petrov V. STRATEGIA ANALIZOWANIA ZDARZENIA EDUKACYJNEGO W SZKOLNICTWIE WYŻSZYM	241
Пивоваров В. М. ЛІНГВІСТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У ГУМАНІСТИЧНІЙ ОСВІТІ	243
Ракшанова Г. Ф. СЕМАНТИКА ДЕРИВАЦІЙНИХ ЗАСОБІВ СУЧАСНОГО НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ТЕРМІНА	245
Сабатовська І. С., Пляка Л. В. ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ МОДЕЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ	247
Сілевич Л. І., Мельничук О. М. ТЕРМІНОЛОГІЯ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ (із досвіду викладання кафедри мовознавства ІФНМУ)	249

Соляник К. Є.	
ПРАВОВА ОСВІТА: СУЧАСНИЙ ВИМІР	251
Тимченко А. О., Бабак Г. О.	
МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ	253
Тишковець М. П., Зевако В. І.	
ВИВЧЕННЯ ПАРОНІМІВ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (за професійним спрямуванням) У МЕДИЧНОМУ ВНЗ	255
Толкачева Н. Д.	
ОСОБЕННОСТИ ЭПОНИМНЫХ ТЕРМИНОВ В МЕДИЦИНСКОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ	257
Уварова О. О., Сікорська О. О.	
ІСТОРИЧНІ ДИСЦИПЛІНИ: ВІД ЗНАНЬ ДО РЕФЛЕКСІЇ	259
Фель О. Л.	
МЕТОДИ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ У ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ ВУЗІ	260
Фесенко В. Ю., Шварп Н. В.	
ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРАНТІВ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ «ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ» ЗАСОБАМИ ІКТ	262
Чорна В. Л.	
ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО РЕТРОДЕТЕКТИВУ В САМОСТІЙНІЙ РОБОТІ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	263
Чорний І. В., Дедурін Г. Г.	
ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ РІВНЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ	265
Шаповалова В. С.	
ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ	266
Шутак Л. Б.	
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ: КОМПЕТЕНТІСНО- МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД	268